

УДК 658

Джулай Д. О.

здобувач вищої освіти на другому (магістерському) рівні
Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Гаврилова Н. В.
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Цифровізація економіки України та розвиток ринкових відносин суттєво змінюють умови діяльності підприємств. Сучасні виклики, зокрема, понижена ефективність управління оборотними активами, ставлять перед фінансовим менеджментом завдання відносно оптимізації їх складу, структури та забезпечення узгодженості з джерелами фінансування.

В процесі дослідження було виявлено основні аспекти, які супроводжують процес управління оборотними активами підприємства: неоптимальність складу та структури оборотних активів (неефективний розподіл активів призводить до недостатньої ліквідності або перевищення обігових коштів, що мінімізує рівень прибутковості). Розбалансованість джерел фінансування через використання підприємствами короткострокових позик з метою фінансування довгострокових потреб, що спричинює збільшення ризиків. Посилення впливу цифровізації (зміна підходів до обробки даних та автоматизації процесів вимагає перегляду традиційних методів управління активами) [1].

Підвищення ефективності управління оборотними активами набуває особливої актуальності в умовах динамічного середовища. Сучасні виклики потребують від компаній повної відповідальності за результати своєї діяльності, що зумовлює необхідність ретельного вибору інструментів управління цими активами. Основні напрямки вдосконалення управління оборотними активами можна розглянути за етапами їх кругообігу:

Так, у процесі формування оборотних активів варто приділяти увагу наступним складовим: вибір методик оцінювання активів для точного обліку їхньої вартості; використання сучасних каналів продажів, зокрема електронних платформ маркетплейсів, для ефективного збуту продукції.

На стадії заготівлі варто приділяти увагу наступним напрямкам: раціоналізація процесів постачання: мінімізація витрат часу на підготовчі роботи, забезпечення безперебійного постачання товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ); зменшення закупівельної вартості та оптимізація запасів на складах, а також запобігання втратам або пошкодженню активів через зовнішні фактори, включаючи ризики воєнного часу.

На стадії виробництва варто розглядати: повторне використання відходів виробничого процесу для зниження витрат; вдосконалення якості продукції за допомогою технічних, економічних та організаційних заходів; скорочення тривалості виробничих циклів і зниження споживання ресурсів без втрати якості.

На стадії реалізації варто проводити наступні заходи: посилення контролю за виконанням договірних умов постачання та оплати шляхом введення санкцій за порушення домовленостей; ефективне формування джерел фінансування оборотних активів, раціональне визначення умов платежів.

У процесі управління оборотними активами реалізуються заходи державної підтримки наступними складовими: урядові органи повинні сприяти захисту бізнесу через нормативні, фінансові та організаційні механізми; запровадження спеціальних програм для пом'якшення негативних наслідків кризових явищ, зокрема воєнних дій.

Такий комплексний підхід до управління оборотними активами дозволяє не лише підвищити ефективність їх використання, але й забезпечити стабільність функціонування підприємств навіть в умовах високої невизначеності [2].

Процес управління оборотними активами слід посилити в наступних напрямках:

- поглиблення аналізу і прогнозування оборотних активів, впровадження сучасних цифрових інструментів для аналізу складу та динаміки оборотних активів.
- проведення заходів оптимізації структури фінансування, використання змішаного підходу до фінансування з урахуванням вартості капіталу та ризиків.
- поширення напрямків використання цифрових платформ, застосування ERP-систем для автоматизації управлінських рішень, що забезпечить прозорість та швидкість обігу ресурсів.

Таким чином, інтеграція сучасних цифрових технологій у процес управління оборотними активами сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств та посилиться їх адаптація до умов глобального ринку [3].

В процесі управління оборотними активами варто приділити увагу системі «якраз вчасно» (just-in-time), яка полягає у такій політиці постачання, де доставка товарів та надання послуг здійснюються саме в той час коли вони потрібні, що призводить до зменшення виробничих запасів, мінімізації складських витрат та псування на складах.

До основних умов політики управління оборотними запасами «якраз вчасно» (just-in-time) належать:

1. Її застосування призводить до зменшення рівня запасів, що означає менше вкладень капіталу в товарно-матеріальні запаси. Оскільки в цій системі потрібно мати в наявності для негайного використання мінімальну кількість матеріалів, то істотно знижується загальний рівень запасів.

2. В умовах цифровізації економіки застосування системи just-in-time мають місце скорочення циклу виконання замовлення і зростання надійності його виконання. Що в свою чергу сприяє суттєвому зменшенню потреби в резервному запасі, який представляє собою додаткові товарні одиниці запасів, які зберігаються щоб уникнути можливого дефіциту. Графік виробництва в рамках планово виробничої перспективи також скорочується. Це дозволяє виграти час, необхідний для того, щоб відреагувати на зміни кон'юнктури ринку. Виробництво продукції невеликими партіями також сприяє досягненню більшої гнучкості.

3. При застосуванні цієї системи відзначається поліпшення якості виробництва. Коли замовлену кількість продукції невелика, джерело проблем з якістю легко виявляється і коригування вносяться негайно. У цих умовах у працівників спостерігається більше розуміння значення якості, що веде до поліпшення якості виробництва на робочих місцях.

До інших переваг системи «якраз вчасно» (just-in-time) можна віднести: зменшення капітальних витрат на утримання складських приміщень для запасів матеріалів і готової продукції; зниження ризику морального застаріння запасів; зниження витрат від браку і зменшення витрат на переробку; зменшення обсягу документації [4].

Використання технології «якраз вчасно» just-in-time в механізм управління оборотними активами вітчизняних підприємств забезпечить потреби керівників у прийнятті ефективних управлінських рішень про вид, ціну, собівартості, склад і шляхи збуту продукції та сприятиме подальшому вдосконаленню виробничої і комерційної діяльності підприємства, підвищення рівня його платоспроможності та ліквідності в цілому.

Література:

1. Бабій О., Койнак В. Сучасні проблеми та перспективи управління активами підприємств. *Економіка та суспільство*. 2024, вип. 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3403>
2. Гаватюк Л.С. Пілат А.К. Удосконалення механізму управління оборотними активами як ефективного функціонування підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022, №1. С. 189-194.
3. Кубецька О., Остапенко Т., Палешко Я. Управління оборотними активами підприємства в особливих умовах. *Бізнес інформ*, 2022, №8. С. 159-165
4. Чуприна Х., Валяєв О., Деркач А, Удосконалення системи управління оборотними активами підприємства на базі концепції just-in-time. *Економіка та суспільство*. Вип. 26, 2021. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/391>